

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.2 of 2, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Data 15.07.2026 Nr 026

Guvernul Republicii Moldova

În contextul stabilirii priorităților de politici publice pentru Planul de activitate al noului Executiv, Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități înaintează următoarele propuneri de acțiuni structurate pe domenii de intervenție, în vederea asigurării implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și promovării incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități.

Recomandări generale de politici publice

1. Crearea unui sistem eficient de colectare, administrare și utilizare a datelor statistice privind persoanele cu dizabilități, dezagregate pe criterii precum: sex, vârstă, mediu de reședință, statut educațional, statut ocupațional, statut familial, tip și grad de dizabilitate etc.
2. Producerea și diseminarea periodică a statisticilor oficiale privind situația persoanelor cu dizabilități, precum și integrarea dimensiunii dizabilității în alte produse statistice naționale.
3. Elaborarea mecanismelor accesibile de consultare și participare a persoanelor cu dizabilități, organizațiilor persoanelor cu dizabilități (OPD) și organizațiilor societății civile (OSC) în procesele de elaborare, implementare și evaluare a politicilor publice și bugetelor, asigurând integrarea dizabilității atât ca domeniu prioritar, cât și ca dimensiune transversală.
4. Dezvoltarea unui Program național de implementare a Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și instituirea unui mecanism eficient de monitorizare a implementării acestuia.
5. Desemnarea și consolidarea Mecanismului Independent de Monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, inclusiv monitorizarea recomandărilor formulate de organisme ONU.
6. Desemnarea Consiliului Național pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și punctelor focale, în vederea coordonării interinstituțională a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.
7. Ajustarea Legii 60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități în conformitate cu prevederile Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități.

Educație

1. Modificarea cadrului normativ pentru asigurarea educației incluzive a copiilor cu dizabilități în toate nivelurile de educație, inclusiv:
 - a) învățământul preșcolar;
 - b) învățământul profesional tehnic;
 - c) educația copiilor cu cerințe educaționale speciale la domiciliu/la distanță;
 - d) educația copiilor cu dizabilități severe sau multiple, inclusiv dizabilități senzoriale și tulburări din spectrul autist.

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.2 of 2, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

2. Alocarea resurselor suficiente pentru implementarea tuturor acțiunilor Programului Național de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2024–2027.
3. Elaborarea și aplicarea unei metodologii de evaluare și asigurare a calității serviciilor de educație incluzivă la toate nivelurile de educație.
4. Revizuirea mecanismului de finanțare a educației incluzive, prin majorarea alocațiilor în funcție de nevoile educaționale individualizate și nivelul de suport necesar pentru copiii cu CES și dizabilități.
5. Elaborarea unui mecanism intersectorial de colectare a datelor statistice privind copiii și tinerii cu dizabilități din sistemul educațional.
6. Integrarea dizabilității în indicatorii de implementare a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă privind reducerea inegalităților în domeniul educației.

Servicii sociale și incluziune socială

1. Aprobarea și implementarea Programului Național de Incluziune Socială a Persoanelor cu Dizabilități, în conformitate cu cadrul legal de politici publice.
2. Elaborarea și aprobarea Programului Național de Dezinstituționalizare a persoanelor cu dizabilități, pentru reducerea numărului persoanelor cu dizabilități instituționalizate, asigurarea tranziției acestora către servicii comunitare și prevenirea instituționalizării.
3. Dezvoltarea și extinderea serviciilor sociale comunitare pentru persoane cu dizabilități, inclusiv copii (asistență personală, case comunitară, locuință protejată, centre de zi, servicii de reabilitare, servicii Respiro, alte servicii de suport în comunitate etc.). Dezvoltarea structurilor administrative în cadrul Reformei ”RESTART” nu a contribuit la asigurarea persoanelor cu dizabilități cu servicii sociale.
4. Asigurarea acreditării serviciilor sociale dezvoltate de centrele de plasament temporar pentru persoane cu dizabilități intelectuale.
5. Asigurarea persoanelor cu dizabilități cu echipamente și tehnologii asistive în funcție de nevoile individuale: de vedere, de auz, fizice, complexe, etc.
6. Dezvoltarea unui Program național de vouchere pentru asigurarea persoanelor cu dizabilități cu tehnologii asistive, terapii pentru copii cu Tulburări ale Spectrului Autist.
7. Crearea serviciilor regionale pentru asigurarea persoanelor cu dizabilități cu echipamente asistive, inclusiv evaluarea necesităților, furnizarea, mentenanța și serviciile de arendă.
8. Revizuirea metodologiei de estimare a minimului de existență și a venitului minim garantat pentru persoanele cu diferite tipuri și grade de dizabilitate, în vederea elaborării unor politici eficiente de combatere a sărăciei. Persoanele cu dizabilități trăiesc în condiții sub pragul sărăciei, astfel Guvernul este responsabil să asigure măsuri necesare pentru suport persoanelor cu dizabilități pentru un trai decent, să sprijine financiar toate costurile legate de dizabilitate.
9. Asigurarea sustenabilității serviciilor sociale dezvoltate de organizațiile necomerciale prin aprobarea metodologiei de calcul al costurilor și dezvoltarea mecanismelor de contractare a serviciilor sociale.
10. Dezvoltarea unui mecanism de asigurare a persoanelor cu dizabilități cu locuințe adaptate și accesibile.

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.2 of 2, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Accesibilitate

1. Elaborarea Programului național de asigurare a condițiilor de accesibilitate a mediului fizic, informațional și de transport.
2. Transpunerea în cadrul normativ secundar a obligativității respectării criteriului accesibilității în procesul de atribuire a contractelor de achiziții publice.
3. Introducerea în cadrul normativ a noțiunii de „design universal” și elaborarea reglementărilor tehnice privind principiile și cerințele minime aplicabile.
4. Elaborarea normativelor și ghidurilor privind adaptarea rezonabilă.
5. Elaborarea standardelor de accesibilitate pentru mediul informațional, serviciile de comunicații, serviciile electronice și serviciile de urgență.
6. Planificarea costurilor necesare asigurării accesibilității la etapa elaborării contractelor de achiziții publice.
7. Revizuirea legislației privind achizițiile publice prin includerea criteriilor privind standardele de accesibilitate în procedurile de calificare și selecție.
8. Includerea obligației furnizorilor mass-media de a asigura programe accesibile pentru copii și persoane cu dizabilități.
9. Revizuirea indicatorilor de monitorizare a implementării Convenției ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și alinierea acestora la indicatorii internaționali.

Sănătate

1. Interconectarea sistemelor informaționale privind serviciile medicale, sociale și educaționale acordate persoanelor cu dizabilități pentru eficientizarea suportului oferit.
2. Elaborarea unui program național de dezvoltare a serviciilor de intervenție timpurie în copilărie și a serviciilor de reabilitare pentru persoanele cu dizabilități.
3. Integrarea criteriilor de accesibilitate fizică și informațională în procesul de acreditare a instituțiilor și serviciilor medicale.
4. Integrarea dimensiunii dizabilității în indicatorii de performanță ai prestatorilor de servicii medicale.
5. Includerea serviciilor medicale specializate la domiciliu pentru persoanele cu dizabilități severe, inclusiv transportul necesar, în lista serviciilor compensate de CNAM.
6. Dezvoltarea unei proceduri eficiente și confidențiale de transmitere a informațiilor medicale privind persoanele cu probleme de sănătate mintală între instituțiile medicale de diferite niveluri.
7. Integrarea necesităților suplimentare ale persoanelor cu dizabilități (transport, medicamente, servicii de suport) în mecanismele de asigurare medicală.
8. Asigurarea accesului la servicii de sănătate pentru persoane cu dizabilități în contextul Reformei administrativ teritoriale și Reformei în Sănătate (în lipsa transportului adaptat și resurselor limitate, persoanele cu dizabilități nu vor putea accesa servicii de sănătate din alte localități și raioane).
9. Asigurarea persoanelor cu dizabilități cu dispozitive medicale speciale, medicamente compensate calitative, consumabile (scutece, igienice, etc).

Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova

Republica Moldova, mun. Chișinău, str. Serghei Lazo, 40 et.2 of 2, MD-2004, IDNO 1013620006757

E-mail info@aopd.md; +37379222505 www.aopd.md, www.incluziune.md

Angajare în câmpul muncii și antreprenoriat

1. Dezvoltarea mecanismului de colectare, analiză și raportare a datelor privind ocuparea și veniturile persoanelor cu dizabilități, dezagregate pe tip de dizabilitate, sex, vârstă și mediu de reședință.
2. Elaborarea mecanismului de aplicare a cotei obligatorii de angajare a persoanelor cu dizabilități.
3. Elaborarea regulamentului privind adaptarea rezonabilă și crearea locurilor de muncă accesibile pentru persoanele cu dizabilități.
4. Dezvoltarea și implementarea unui pachet de măsuri stimulative pentru angajatori în vederea creării și menținerii locurilor de muncă pentru persoane cu dizabilități.
5. Extinderea serviciilor de angajare asistată la nivel național.
6. Aprobarea Programului național de dezvoltare a antreprenoriatului social și a cadrului legal privind antreprenoriatul social în Republica Moldova.
7. Acordarea facilităților fiscale antreprenoriatului social, pentru o dezvoltare durabilă și de impact.

Cu respect,

Galina Climov _____
Directoare executivă AOPD